

Javaslat

*„Bocskai István Bécsben található koronája egyetlen,
hiteles, hajdúnánási másolatának”*

a

Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

.....

Szólláth Tibor

Hajdúnánás Város Polgármestere

Hajdúnánás, 2015. január 14.

(P.H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1.A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

2.A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:	Dr. Kiss Imre, Hajdúnánás Város Jegyzője
Levelezési cím:	4080, Hajdúnánás Köztársaság tér 1. sz.
Telefonszám:	52/381-411/ 104
e-mail cím.	drkissi@hajdunanas.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1.A nemzeti érték megnevezése: **Bocskai István Bécsben található koronájának egyetlen, hiteles, hajdúnánási másolata**

2.A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3.A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Hajdúnánás /Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény/**

4.Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☐ települési	☐ tájegységi	☒ X megyei	☐ külhoni magyarság

5.A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

„Odahozzák a koronát s az aranyos hüvelyű kardot, mindkettő gazdagon ki volt rakva drágakövekkel(...), A koronát mint a hatalmas török császár fényes ajándékát fogadja el, de nem használatra.”

/Visszaemlékezés a korona átvételéről Bocatius János kassai főbíró naplójából/

A híres **Bocskai-korona** hasonmását a hajdúnánási múzeum munkatársai készítették el, s a helyi múzeum őrzi gondos kegyelettel előcsarnokának üvegburája alatt. Elkészítői ezzel szeretnék szemléltetni a „korona” nemzeti történelmünkben betöltött jelentőségét, amíg az eredeti műtárgy haza nem kerül Bécsből, amire sajnos jelenleg nem sok kilátás van. **A Bocskai-korona egyetlen győztes szabadságharcunk rövid életű diadalának különleges szimbóluma, egyben szabadságküzdelmünk jelképe is.** A világszinten is egyedülállónak számító **egyetlen, élethű másolat** készítőinek a hajdú identitás erősítése volt az egyik célja, s országos szinten is példaértékű ezáltal e kezdeményezés. Az eredeti koronát a bécsi *Kunsthistorisches Museum*ban őrzik 1610 óta, vagyis 404 éve nincs Magyarországon. Az elkészítés gondolta a múzeumban született: „(...) 2013-14. Szilveszterén támadt az ötletem, hogy készítsük el, s ehhez a munkához 2014. január 5-én már

hozzá is kezdtünk. Erre a gondolatra korábbi tanulmányom tapasztalatai által jutottam, rá kellett jönnöm ugyanis, hogy több mint bonyolult az eredeti korona hazahozatala, bár hiszem azt, hogy ez még az én életembe akár bele is férhet.” (Buczkó József) A munka tehát 2014. január első napjaiban kezdődött, s a korona fél év múltán foglalta el helyét a helyi múzeum előcsarnokának fő ékességeként. Készítői: **Nagy Ágnes, Molnár Andrásné, Domán László, Buczkó József** (Móricz Pál Helytörténeti Gyűjtemény igazgatója). *A Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 2014. szeptember 26-án 10 órakor kezdődő ülése előtt az Arpád-teremben mutatták be a Bocskai-korona hasonmását, mely csakúgy, mint eredetije, egyaránt megtestesít történelmi, ötvösművészeti és muzeológiai értéket. Nemzeti történelmünk egyik legnagyobb alakjának, Bocskai István „kultikus szimbólummá” vált erekléjének egyedülálló, az eredeti szellemiséget őrző és sugárzó hiteles másolata igazi városi, megyei és országos kincs.* A megálmodókat és készítőket egyben az a szándék is inspirálta, hogy a műremek a városban jelen legyen minden olyan eseményen, ahol a hajdú múltról van szó, ezzel is erősítve a hajdú identitást. Nemzeti történelmünk egy rövid idejű és több szempontból különleges, specifikus időszakának jelképe, az eredeti korona Bécsből még soha nem került haza Magyarországra, a korona autentikus másolatának léte viszont Hajdúnánás értékörző szemléletéből fakadó, egyedi, a múltból merített üzenetet közvetít a mának és a jövőnek: „Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn.” (Gr. Széchenyi István). **Bocskai István** (Kolozsvár, 1557. január 1. – Kassa, 1606. december 29.) magyar államférfi, Bihar vármegye főispánja, **1605 és 1606 között Erdély fejedelme**. A három részre szakadt Magyarország egyik jelentős hadvezére és az Erdélyi Fejedelemség további jövőjét meghatározó politikai vezető. Nemzeti történelmünk egyik legmarkánsabb karaktere, a középkori viharos magyar történelem ikonikus alakja. **Az általa vezetett szabadságharc(1604-1606) nagy eredménye, hogy biztosította Erdély szuverenitását és a Királyi Magyarország jogállásának megtartását.** A tizenöt éves háború lezárásában is elvülhetetlen érdemeket szerzett, továbbá jelentős szerepet játszott a reformációban. Nevéhez kötik a hajdúk letelepítését a mai Hajdúság területére. Az általa vezetett szabadságharc csúcspontján, *1605. április 17-én* a szerencsi országgyűlés Magyarország és Erdély fejedelmévé választotta, mégpedig *Nyárádszeredán* tisztelték meg a fejedelmi címmel, de *1605. november 11-én*, Rákos mezéjén a török Porta is koronát adományozott neki, hogy a segítség ürügyén további területeket foglaljon magának, tehát a szultán a korona küldésével valójában saját felségjogát álcázta. Bocskai azonban reális éleslátással és helyzetfelismeréssel a királyi trónra nem lépett, hagyományos rangja: *”Isten kegyelméből Erdély fejedelme, Magyarország részeinek ura és a székek ispánja.”* **Bocskai István koronáját I. Ahmed oszmán szultán adományozta** a Habsburgok ellen felkelést vezető magyar nagyúrnak abban a reményben, hogy ezzel alárendelt szövetségesévé teheti a Bécs elleni harcban. Bocskai azonban bölcsen a koronát tehát csak mint ajándékot, de nem királyi jelképet fogadta el. Szüksége volt ugyan 1604-es Habsburg-ellenes felkelés első sikerei után a törökök támogatására, ezért fogadta a követséget, viszont zseniális államférfiként azt is felismerte, hogy ennek túl nagy ára lehet, így szigorú óvatosságból fogadta el a fent említett módon csak úgy, mint ajándékot a koronát, ellentétben a szultán befolyás alá vonási szándékával. A török szövetség jegyében küldött követséget *Lalla Mehmed nagyvezér* vezette, aki pedig a ceremóniának határozottan igyekezett a koronázás jellegét adni. A nagyvezér először is hűségre intette az urakat Bocskai iránt, azután egy másik pasával együtt kardot öveztek a fejedelem dereka köré, arannyal-ezüsttel hímzett cobolyprémes bíborpalástot adtak rá, **végül fejére helyezték a szultántól hozott koronát.** Bocskai jól tudta még azt is, hogy a magyar királyok koronázásának hagyományai ellenében az ilyesfajta koronázást soha nem fogja tudni elismertetni az ország egészével, ezért a koronát még a ceremónia alatt levette, mondván, hogy azt a szultán barátsága jeléül szívesen fogadja, de nem a királyság jeleként. *A törökökkel való érintkezésben azonban taktikusan ezután használta a királyi címet.* A híres erdélyi fejedelemnek tehát csak egy szavába került volna, s neve most ott ékeskedne a magyar királyok névsorában. De Bocskainak – sok más jó tulajdonsága mellett – a mértéktartás is sajátja volt. Hatalma csúcán (1605-ben) is érezte: nem csupán Isten, hanem a török szultán kegyelméből is emelkedett ilyen magasba, ahonnan bármikor le is zuhanhatott volna. Továbbá sok magyar és osztrák hatalmasságot is ingerelhetett volna, ha elfogadja a királyi címet a török császár kegyéből és kezéből. A józanul mérlegelt döntés ellenére azonban **a színarany korona mégis különleges ikonná, egyetlen győztes szabadságharcunk emblémájává vált.** Az eredeti aranyból készült korona két fő részből áll. Alsó része diadém, amit fent liliomok és levelek, lent gyöngyök szegélyeznek. A középső liliom hegyén egyenes szárú

kereszt, a többi liliomokén egy-egy rubin található. A liliomok felületén smaragdok, rubintok és türkizek helyezkednek el. A levelek hegyét is rubin ékesíti. Maga a diadém is sűrűn ki van rakva drágakövekkel. A korona felső része kupola alakú, ezt is drágakövek borítják és gyöngysorok osztják nyolc részre. A kupola csúcsán nyolc aranylevélből alkotott kis korona látszik, közepén smaragddal, a levelek hegyén pedig egy-egy gyönggyel. A korona felülete nagyobb része *niello*-technikával készült, gránátalmaszerű díszítéssel. A korona magassága: 23,5 centiméter, súlya 3.000 lat [1 bécsi lat = 17,3 g] azaz 1,88 kilogramm. Egy indiai selyemmel és ezüst brokáttal borított tok tartozik hozzá. Foglalataiban rubinok, smaragdok, türkizek, topázok, igazgyöngyök. Belül rózsaszín és világoszöld selyemmel bevonva. Az 1619-ben felvett leltár szerint: „*Van rajta 32 kicsiny és nagy türkisz, 90 rubint, 64 smaragd, 22 rubint pallasz és 282 gyöngy. A tetején egy nagy smaragd...*”]. Az aranykorona tartója török eredetű, perzsa selyem brokáttal behúzott fa, sárgarézveretekkel, s 26,3 cm magas. A brokáton virágoskertben olvasó nő látható, akinek egy ifjú csészét nyújt át. A nő kezében tartott könyvben „Mu'min” kézjegy. A korona tokja már készítése idejében is felbecsülhetetlen értékű műremek volt. J. H. Schmidt történész szerint az anyagot Nagy Abba sah udvarában 1600 körül készítették. Egyes szakértők a Bocskai-koronát késő bizánci püspöki süvegnek, mások bizánci ihletésű, XVI. század végi török munkának tartják. Bocskai István még a **bécsi békében** is megerősítette, hogy a szultántól kapott koronát nem fogadta el, mint királyi jelképet, mert nem akarta sérteni a király, Magyarország és az ősi magyar korona érdekeit. **A Habsburgokat azonban nagyon izgatta ez a korona, mivel attól tartottak, hogy újabb felkelők kezében a Szent Korona vetélytársa lehet.** Bocskai végrendeletében úgy intézkedett, hogy a korona maradjon az ország tulajdonában, és „*annak kezénél tartassék, az ki az országnak ura lesz*”. A korona **Bocskai** haláláig (1606. december végéig) Kassán volt, a fejedelmi udvarban. Ezt követően Homonnai Drugeth Bálinthoz, a hajdú hadak főkapitányához került, akit Bocskai fiává fogadott, s utódjául jelölt ki. Ő azonban az erdélyi fejedelemségre törekedett, és a koronát a Habsburgokkal szembeni ütőkártyaként magánál tartotta, halála után kiskorú fia átadta azt Thurzó György nádornak, aki továbbította II. Mátyásnak, de nem az „*ország tárházába*” került, ahogyan azt Bocskai kívánta, hanem a bécsi *Schatzkammerbe* 1610-ben, ahol most is található, tehát 405 éve nem volt Magyarországon, ahová birtokosa, Bocskai István megálmodta, s „*elrendelte*”. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása sem javított a helyzeten, ekkor ugyanis Varju Elemér művelődéstörténész szerint kitalálták az ún. területhez kötött „*patrimoine intellectuel*” fogalmát, s kimondták, hogy csak az illet meg minket az uralkodóház műkincseiből, amire ki tudjuk mutatni szellemi tulajdonjogunkat. Hazahozatalát először a hajdúk kezdeményezték. Trianon után került ismét az érdeklődés középpontjába, amikor a románok igényelték, hogy az ezzel történő koronázással legalizálják hatalmukat Erdély felett. A magyar kormány is benyújtotta igényét erre a műkincsre. A hajdúk pedig az egész országra kiterjedő mozgalmat indítottak hazahozatalára. Sikertelenül. 1920. szeptember 17-én még Debrecen város törvényhatósági bizottsága is feliratában kérte a kormányt: „*Bocskai István koronáját hozzák haza Bécsből, a Hofburg kincstárából*”. Magyarország jogos követelése azonban nem teljesült annak ellenére, hogy a koronához való „*ideális jogunkat*” ugyan elismerték, ám „*közös tulajdonként el nem idegeníthetőnek*” mondták ki az 1606-os bécsi békében is szereplő koronát, melynek sorsa pedig egybefonódott történelmünk egy jelentős korszakával. Legutóbb a Bocskai-szabadságharc 400. évfordulójának keretében került ismét szóba a korona hazahozatala, legalább egy kiállításra. Ez sem sikerült. Azért sincs sok reális esély sajnos a Magyarországra történő vissza hozatalára, mert abban a vitában, melyet Románia nyitott a korona ügyében - arra hivatkozva, hogy Bocskai erdélyi fejedelem volt, így koronája területi alapon Romániát illeti-, az osztrákok a románok pártját fogták. Az 1932-es *velencei kultúregyezmény* kimondja, hogy a versengő román és magyar igények miatt a Bocskai-korona ügyében az osztrák kormány nem tudja figyelembe venni a magyar követeléseket. A kérdést tehát nyitva hagyták. Noha Magyarország hivatalosan soha nem tett le a korona megszerzéséről, osztrák részről komoly jóindulatra lenne szükség ahhoz, hogy a műkincsről lemondjanak, pedig annak tulajdonosa egyértelműen „*a magyar nemzetre*” hagyta azt. **Mind a mai napig, tehát 405 éve a hajdani „Schatzkammer” féltve őrzött koronázási kincsei között látható a bécsi „Kunsthistorisches Museum” épületében az eredeti Bocskai-korona. Törökök adták, osztrákok őrzik, pedig minket magyarokat illetne ez az ereklye.** Emiatt a sok meddő kezdeményezés és a visszaszerzés kilátástalansága miatt született meg a gondolat Hajdúnánás városának vezetésében és értékörző szakembereiben, hogy sajátos módon, a modern kor „rekonstrukciós” eszközeivel és

komoly szakmaiságra épített autentikus kivitelezésben, **egyfajta historikus innovációként elkészítsék a Bocskai-korona hasonmását, melynek méretei megegyeznek az eredetiével.** A munka 2014. január első napjaiban kezdődött, s a „korona hasonmás” fél év múltán foglalta el helyét az értékes helytörténeti gyűjteményt őrző hajdúnánási múzeum előcsarnokában. *Buczko József*, az egyik megálmodó és elkészítő, egyben önkormányzati képviselő így gondolkodik a Bocskai-korona sorsáról, mely szemléletmód komoly inspirációja volt a munkának: „*Bár négy évszázadra vagyunk már Bocskai Istvántól és korától, ám e tengernyi időben soha nem adatott meg, hogy az egyetlen győztes szabadságharcunkat vezérlő fejedelem koronáját legalább néhány napra Magyarország földjén láthassuk. Abban az országban, amelynek szabadságáért hullatták vérüket Bocskai angyalai, a hajdúk is(...)Bocskai István koronája pedig ma is ott van, ahová négyszáz évvel ezelőtt az elkobzás eredményeként elszállították, még ha ehhez az akkori országgyűlés - némi nyomás hatására - hozzájárulását adta. Szomorú, hogy azóta egyetlen napot sem tölthetett magyar földön, s úgy tűnik, a mostani ünnepi esztendőben sem láthatjuk majd itthon. Pedig szabadságeszménk legfőbb megtestesítője ez az ereklye, nemzeti önazonosságunk melegágya. Lehet, hogy éppen ezért nem lehet a mienk?*” A korona másolat a szívből jövő hazafiság által elkészített hasonmásának anyaga aranyozott plasztik, a rajta lévő ékkövek féldrágakövek és díszkövek, valamint tenyésztett gyöngyök, amelyeket négy drágakövekkel kereskedő cég biztosított a készítőik számára támogatásként. A hasonmás készítői: **Domán István, Nagy Ágnes, Molnár Andrásné, Buczko József.** A díszítőanyagok adományozói: **INKA KFT**, (Budapest, Soroksári út 164.), **Kertész Gábor** (Nyíregyháza, asvanyvasar.hu), **Körtvélyessy Noémi**, üvegműves (NONO GLASS DESIGN Nyíregyháza), **Török József** (kőfaragó Újfehértó). Az öt hónapig tartó munkával elkészített **Bocskai arany korona rekonstrukcióját** annak a **2014. július 31-én** megtartott konferenciának a 2. részében **leplezték le és adták át** a nagyközönségnek, melyet a „*A hajdúk nyomában*” címmel szerveztek a hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal Dísztermében a *Hajdúnánás Város Önkormányzata*, a *Doktoranduszok Országos Szövetsége* és a *Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskolája* közreműködésével. *Szólláth Tibor* polgármester köszöntőjében elmondta, hogy a konferencia célja, hogy „*új ismereteket és új értelmezési szempontokat felvonultatva foglalkozzanak a kelet-magyarországi térség különleges jogállással rendelkező településeivel, a hajdúvárosok kérdésével*”. A konferencia elnök asszonya, *Prof. Dr. Papp Klára* egyetemi tanár, a Debreceni Egyetem dékánja volt, s *Dr. Bársony István* kandidátus, a Debreceni Egyetem nyugalmazott egyetemi docense is tartott egy komoly histográfiai előadást, melyben kiemelte, hogy „*Bocskai Istvánnak a hajdú kiváltságok biztosítása terén elindított intézkedései jelentősek maradtak az utódai időszakában is.*”. A Bocskai-korona hajdúnánási hasonmása tehát illő és méltó rendezvény keretében foglalta el helyét a város hagyományörző, a múlt értékeit gondosan őrző kezdeményezéseinek egyre gazdagodó sorában. A Bocskai-korona egyetlen hazai hasonmását igazán felfoghatjuk a térség és az ország bámulatos karizmájú és kihatású alakjának, Bocskai Istvánnak egy olyan „ereklyéjeként”, melyre az eredeti távollétében „*átörökítődik*” annak szellemisége. Bocskai István a reformációért a legtöbbet tevő nagy magyar politikusok egyike is volt, ezért Genfben a reformáció emlékműve egyik szobra az ő alakját őrzi, alatta felirat egyik jelmondatával: „*Hitünknek, lelkiismeretünknek és régi törvényeinknek szabadságát minden aranynál feljebb becsüljük.*”. E törekvés, élő lelkiismeretű mai megtestesülése a Bocskai-korona hajdúnánási hasonmása is, mely készítői hazafias lelkületét tükrözi.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Bocskai István kultuszát és emlékét számos kezdeményezés őrzi nem csupán a városban és a megyében, hanem szerte az országban, s még-mint láthatjuk- Genfben is. Hazánkban több közterületet, utcát, teret neveztek el róla. Az ő emlékére nevezik a hajdúk fejfedőjét *Bocskai-sapkának*. **Történelmünk meghatározó fejezete főszerzőjének jelentőségét, s egy nemzet korabeli és későbbi sorsát szimbolizáló koronájának méltatását azonban a modern törvényi eszközökkel is illő megtisztelni.** A fiatal, ám a magyar országgyűlés által egyhangúlag elfogadott 2012.évi *hungarikum törvény*, most 2015-ben, a Bocskai-felkelés (1604-1606) kirobbanásának 411. évfordulóján, a hagyományaira büszke

Hajdúnánás város Önkormányzata számára új méltató eszközt jelent az emlékező értékörzésre. **Hajdúnánás** oly módon is tisztelni kíván Bocskai hajdúinak, s a Bocskai István emlékének, hogy **kezdemenyezi** történelmünk egyetlen győztes szabadságharcának **405 éve Bécsben lévő szimbólumának-a Bocskai-korona- idén elkészülő hasonmásának a Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételét.** Nem csupán a helyi hajdú-identitás erősítése szempontjából fontos ez a **históriai-muzeológiai műremek,** s az abban rejlő üzenet, hanem az egész magyar nemzet szempontjából különleges jelentősége van annak, hogy ha semmilyen módon nem tudtuk visszaszerezni Bocskai István „*magyar nemzetre testált*” koronáját, akkor mi magunk készítjük el azt, ideidézve a korona jelképiségének szellemét és hazaszeretetre, nemzeti egységre buzdító üzenetét.

Törökök adták, osztrákok őrzik, s a hajdúnánási magyarok újra elkészítették. A hazafiságára, s hagyományaira büszke magyar virtus igazi, mai példája a hazai szinten teljesen egyedinek számító helyi kulturális, történelmi és értékalapú hajdúnánási kezdeményezés, mely különleges nívója és szellemi ereje révén mindenképp érdemes a Megyei Értéktár méltató figyelmére, hiszen a nemzeti történelmünk egy rövid idejű és több szempontból különleges, specifikus időszakának jelképét testesíti meg. Lehet, hogy a korona „másolat”, viszont a hozzá kötődő értékek és értékrend *eredeti hajdúsági és eredeti magyar, nemzeti önazonosságunk emblematikus „lenyomata”.* Ugyanakkor harmonizál a *hungarikum-törvény* szempontrendszerével, hiszen a maga nemében egyedülálló, ezért azonosításra és értéktári besorolásra mindenképp érdemes érték. Mindemellett olyan, a törvényi szempontoknak is megfelelő - „*megkülönböztetésre, kiemelésre méltó érték, amely a magyarságra jellemző tulajdonságával, egyediségével, különlegességével és minőségével a magyarság csúcsteljesítménye*”, mint egyedülálló kezdeményezés. Mindenképp hozzájárul nem csupán a hajdúsági lakosság, hanem az egész nemzet mentális jó közérzetéhez már pusztán létében és szimbolikájában is. S a nagyvilágban is ismert, más kultúrák és országok számára is tanított magyar történelem immár városunkban, megyénkben, hazánkban lévő ereklyéjének pontos másolata, s igazán méltó az értéktár-hálóba történő besorolásra. Hajdúnánás város Önkormányzata a fentiek okán és a hajdúsági városok „kiváltságadójának” kultuszát őrizve kéri „*Bocskai István Bécsben található koronája egyetlen hiteles hajdúnánási másolatának*”, mint országos szinten is egyedülálló „*kulturális innovációnak*” a Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételét és szíves továbbajánlását a Magyar Értéktár felé.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- 1.) **BUCZKÓ József:** *"Jöjjön haza Magyarországba..."* (Hajdúnánás, 2009., Kiadta: Hajdú-Bihar megye közgyűlése)
- 2.) **helikon.ro: EGYED Ákos:** *Bocskai István, az államférfi* (magyar nyelven). Helikon - Irodalmi folyóirat XVII. ÉVFOLYAM 2006. 17. (463.), 2010. szeptember 10.
- 3.) **Magyar életrajzi lexikon:** *Magyar életrajzi lexikon I. (A–K).* Főszerk.: **KENYERES Ágnes,** Budapest: Akadémiai. 1967. 130–132. o.
BENDA Kálmán: Bocskai István. 2. kiad. Bp., 1993. Századvég. [1942, (1952)]
- 4.) **NAGY László:** Bocskai István a hadak élén. Bp., 1981. Zrínyi. ISBN 963-326-291-7

- 5.) Bocskai kíséretében a Rákosmezőn. Emlékiratok és iratok Bocskai István fejedelem és Lalla Mehmed nagyvezír találkozójáról, 1605. november 11. Közread.: **CSONKA Ferenc és SZAKÁLY Ferenc**. Bp., 1988. Európa.
- 6.) Bocskai István testamentomi rendelkezése. Szerk.: **SZIGETHY Gábor**. 2. jav. kiad. Bp., 2001. Holnap.,1986.
- 7.) **SZEKERES Lukács Sándor**: Székely Mózes Erdély székely fejedelme, Székelyudvarhely, 2007
- 8.) **SZABÓ András**: "Téged Isten dicsérünk". Bocskai István, Erdély és Magyarország fejedelme. Bp., 2006.
- 9.) **BOCSKAI István** végrendelete (magyar nyelven) (pdf). transindex.ro. (Hozzáférés: 2014. október 7.)
- 10.) **Dr. KRECZINGER István**: A Bocskai korona és jogállása
- 11.) **SZEKERES Lukács Sándor**: Székely Mózes Erdély székely fejedelme
- 12.) **SZEKERES Lukács Sándor**: Kodáros kincsei, Fejezetek Felsőősfalva és a Székely-Sóvidék történelméből/
- 13.) **Magyar életrajzi lexikon**
- 14.) **NAGY László**: Egy szablys magyar úr Genfben
- 15.) *A Bocskai-felkelés 400 éves évfordulójára* (magyar nyelven). sk-szeged.hu. (Hozzáférés: 2014. október 7.)
- 16.) *Ha kérdi Isten, Káthay, tetőled...* (magyar nyelven). szelence.com. (Hozzáférés: 2014. október)
- 17.) *Az 1606-os év hadiesemények Magyarországon* (magyar nyelven). gyorkos.uw.hu. (Hozzáférés: 2014. október 7.)
- 18.) *Bocskai István koronája* (magyar nyelven) (pdf). deol.hu. (Hozzáférés: 2014. október 7.)
- 19.) **ÚJVÁRY Zsuzsanna**: Nagy két császár birodalmi között, Gondolat Kiadó, Budapest, 1984, ISBN 963 281 281 6, 156. o.
- 20.) **SZALAY–BARÓTI**: A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE
- 21.) **BENDA Kálmán**. *A magyar korona regénye*
- 22.) http://ujkor.hu/content/orszagjaro/hajduk_nyomaban
- 23.) http://enc.phil-inst.hu/1enciklopedia/fogalmi/torttud_magy/bocskai-felkeles.htm
- 24.) https://www.google.hu/?gws_rd=ssl#q=Megyeh%C3%A1z%C3%A1n+a+Bocskai-korona&spell=1
- 25.) <http://www.haon.hu/megyehazara-megy-bocskai-koronaja/2661141>

8. *A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:*

www.nanaskonyvtar.hu

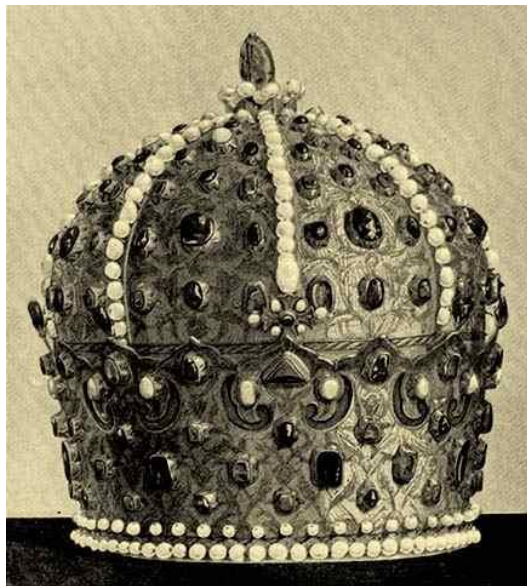
III.

MELLÉKLETEK

1. *Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:*

(Bocskai István (1557-1606))

(Bocskai István koronája, amit I. Ahmed oszmán szultántól kapott 1605. november 11-én, Bocskai a királyi trónra nem lépett, hagyományos rangja „Isten kegyelméből Erdély fejedelme, Magyarország részeinek ura és a székegyek ispánja” volt. A koronát a bécsi Kunsthistorisches Museumban őrzik.)

(Az eredeti Bocskai-korona és a hajdúnánási másolat)

(Az aranykorona tartója török eredetű, 17. századi perzsa selyem brokáttal behúzott fa, sárgarézveretekkel. 26,3 cm magas. A brokát virágoskertben olvasó nő látható, akinek egy ifjú csészét nyújt át. A nő kezében tartott könyvben „Mu'min” kézjegy. A korona tokja már készítése idejében is felbecsülhetetlen értékű műremek volt.)

(A hajdúnánási Bocskai-korona hasonmás, a város és a megye, sőt az ország igazi kulturális büszkesége.)

(A Bocskai-korona hajdúnánási hasonmásának hivatalos átadása „A hajdúk nyomában” című konferencián 2014. július 31-én.)

(A korona átadásának örömteli pillanata, a készítők és a Polgármester leplezik le az alkotást.)

(A konferencia elnök asszonya, Prof. Dr. Papp Klára egyetemi tanár, a Debreceni Egyetem dékánja, s Dr. Bársony István, a Debreceni Egyetem nyugalmazott egyetemi docense, kandidátus is az átadó konferencia előadói voltak.)

*(A Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 2014. szeptember 26-án 10 órakor kezdődő ülése előtt az Árpád-teremben mutatták be a **Bocskai-korona** hasonmását, a megyei közgyűlés aznapi ülésének napirendjei előtt Buczkó József képviselő egyik készítő, helytörténész, a helyi kulturális élet egyik prominens képviselője bemutatta a Bocskai-korona hasonmását, amelyet a hajdúnánási múzeum munkatársai készítettek. A műtárgyat azért vitték oda, hogy emlékezetben tartsa Bocskai kultuszát, valamint egyetlen győztes szabadságharcunkat, amit a hajdúknak köszönhetünk.)*

(Fotó: Molnár Péter)

(A Megyei Közgyűlésnek történő bemutatás örömteli, büszke pillanata)

2. *A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:*

K i v o n a t:

a Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság 2015. január 14-én - szerdán - de. 7,45 órai kezdettel megtartott *n y i l v á n o s* üléséről készült jegyzőkönyvből:

7/2015. (I. 14.) számú TÉBH Határozat

A Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság elfogadja a kulturális örökség nemzeti érték szakterülete szerinti besorolású **Bocskai István Bécsben található koronája, egyetlen, hiteles, hajdúnánási másolatának** felvételét a Települési Értéktárba.

Felelős: Szólláth Tibor elnök

Határidő: azonnal

kmft.

Szólláth Tibor
elnök

K i v o n a t:

a Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság **2015. január 14-én** - szerdán - **de. 7,45 órai kezdettel** megtartott *n y i l v á n o s* üléséről készült jegyzőkönyvéből:

8/2015. (I. 14.) számú TÉBH Határozat

A Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság úgy határoz, hogy benyújtja javaslatát a „*Bocskai István Bécsben található koronája egyetlen, hiteles, hajdúnánási másolatának*” a Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez.

Felkéri az elnököt, hogy a Bocskai István Bécsben található koronája, egyetlen, hiteles, hajdúnánási másolatának a Települési Értéktárba történő felvételéről, a javaslat előkészítéséről és a szükséges intézkedések megtételéről gondoskodjon.

Felelős: Szólláth Tibor elnök

Határidő: folyamatos

kmft.

Szólláth Tibor
elnök

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Polgármesterétől

4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. sz.

☎ 52/382-176 ☎ 52/381-087 E-mail: szollath@hajdunanas.hu

Iktatószám: 647-2/2015

Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság

Debrecen

Pf. 72.

4024

Tárgy: Polgármesteri ajánló levél a „Bocskai István Bécsben található koronája egyetlen, hiteles, hajdúnánási másolatának” pályázati anyagához

Tisztelt Megyei Értéktár Bizottság!

Hajdúnánás Városa mindig is büszke lelkülettel és kiemelt tisztelettel ápolta nemzeti történelmünk egyik legmarkánsabb karakterének, a középkori viharos magyar történelem ikonikus alakjának, Bocskai Istvánnak a kultuszát, akinek nevéhez fűződik - számos történelmi csúcsteljesítménye mellett - a hajdúk letelepítése is a mai Hajdúság területére.

A híres Bocskai-korona, mely nem csupán a hajdúság, hanem az egész magyarság számára fontos szimbólum, egyetlen győztes szabadságharcunk rövid életű diadalának különleges emblémája, mely sajnos 1610 óta, 404 éve egyetlenegyszer sem hagyta el Bécset, ahová Bocskai halála után került, holott tulajdonosa végrendeletében egyértelműen „a magyar nemzetre” testálta azt.

A visszaszerzésre irányuló, 1920 óta zajló magyar kísérletek kilátástalansága miatt született meg a gondolat Hajdúnánás városának vezetésében és értékörző szakembereiben, hogy sajátos módon, a modern kor „rekonstrukciós” eszközeit és komoly szakmaiságot ötvöző autentikus kivitelezésben, egyfajta historikus innovációként elkészítsék a Bocskai-korona hasonmását, melynek méretei és fő jellemzői megegyeznek az eredetivel. A Bocskai-korona hasonmás megálmodóit és készítőit, Buczkó Józsefet és szakmai csoportját, s Hajdúnánás Városát egyben az a szándék is vezérelte, hogy a műremek tovább erősítse a hajdú identitást, s minden olyan rendezvényen, eseményen jelen legyen, ami a hajdú múlt köré fonódik.

Úgy véljük, hogy kezdeményezésünk nem csupán a város és a megye, hanem az egész ország szempontjából különleges kulturális és történelmi jelentőséggel bír, hiszen a törökök által adott, az osztrákok által őrzött, ám minket, magyarokat megillető korona különleges eszmeiséget képvisel, melyet hiteles másolata is őriz és sugároz. Mivel eddig nem tudtuk visszaszerezni Bocskai István „magyar nemzetre testált” koronáját, ezért mi magunk készítjük el azt, ideidézve a korona jelképiségének szellemét és hazaszeretetre, nemzeti egységre

buzdító üzenetét. Ennek okán úgy véljük, hogy különösen érdemes a Bocskai-korona hasonmás a hungarikum törvényi védjegy általi megkülönböztető méltatásra is.

Tisztelettel kérem a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottságot a Hajdúnánáson elkészített Bocskai-korona hasonmás megyei értékek közé történő besorolására, és mint egyedülálló, s nem csupán megyei, hanem országos büszkeségre is okot adó „kulturális innovációnak” a Magyar Értéktár felé történő szíves továbbajánlására.

Értékes, szép munkájukhoz további sok sikert kívánok!

Hajdúnánás, 2015. január 09.

Tisztelettel

Szólláth Tibor
polgármester

AJÁNLÁS

„A Bocskai István Bécsben látható koronája egyetlen hiteles hajdúnánási hasonmásának a Hajdú-Bihar megyei Értéktárba történi felvételéhez

A hajdúk többszöri próbálkozása ellenére Bocskai István arany koronája sajnos ma sem látható Magyarországon. Ez azért is sajnálatos, mert a Bocskai-szabadságharc 400. évfordulója kiváló alkalmat teremthetett volna egy ideiglenes hazahozatalra, ám ez a bécsiek ellenállásán elbukott.

Ez a korona azonban több mint csupán egy műtárgy. Egyetlen győztes magyar szabadságunk megtestesítője, egyszersmind a hajdú öntudat kifejezője is. Mindezek tudatában ez az ereklye felbecsülhetetlen történelmi értékünk. Szomorú, hogy elszállításának 405. évében még mindig csak reménykedhetünk saját nemzeti tulajdonunk hazahozatalában, s az is elgondolkodtató, hogy hiányát hasonmással kell pótolnunk.

Ám úgy tűnik, a hasonmás is képes – legalább is átmenetileg – hordozni, sugallni azt a szellemi erőt, melyet az eredeti korona megtestesít. Ez természetesen csupán reményeink szerint van így, ám a hasonmás mintha mégis betöltené feladatát: emlékeztetni nemzeti múltunk dicső korszakára, s benne a hajdúk történelmi szerepére.

A Kocsi Erika tollából született bemutatás, feltárási munka a hasonmás létének okáról, talán szükségességéről, elismerésre méltó, mellyel nagy szolgálatot tett Hajdúnánási városának, hogy ezt a hasonmás műtárgyat is a megyei értékek sorában tudhassuk.

Mint a téma elkötelezett kutatója, szeretettel ajánlom a döntéshozók figyelmébe.

Hajdúnánási, 2015. január 8.

Buczkó József etnográfus

Tárgy:

*Ajánlás a hajdúnánási, hazánkban egyetlen és a maga nemében egyedülálló Bocskai-korona
hasonmás Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba benyújtott pályázati anyagához*

Kedves Kollégák!

Bámulatra méltó és valóban a *Megyei Értéktár* kiemelt figyelmére érdemes kezdeményezésnek tartom, hogy a *Buczkó József* helytörténész, etnográfus és szakmai csapata által múlt évben elkészített – hazánkban egyedülállónak számító kezdeményezést – a *Bocskai-korona egyetlen hiteles magyarországi másolatát* benyújtja *Hajdúnánás Városi Önkormányzata* a *Megyei Értéktár Bizottság* elé.

Az eredeti korona komoly „*kultikus ereklye*”, egyetlen győztes szabadságharcunk szimbóluma 1610 óta egyetlen alkalommal sem került vissza arra a magyar földre és ahhoz „*a magyar nemzethez*”, ahová és akire tulajdonosa, *Bocskai István* testálta. Az elmúlt időszakok visszaszerzésre irányuló komoly próbálkozásaiban mind *Hajdúnánás Városa*, mind *Debrecen Városa* markánsan kivette a részét, mindhiába. A magyar szellem zseniális találékonyságának szívet melengető, s egyben szívbemarkoló felvillanása a „*hasonmás*” elkészítése, mely kétségkívül érdemes és méltó nem csupán a *Megyei Értéktárba* történő szíves besorolásra, hanem a *Magyar Értéktár* magasabb szintjeire történő továbbajánlásra is a *kiemelt nemzeti érték*, s akár a *hungarikum* megtisztelő cím megszerzéséért.

Egyetlen győztes szabadságharcunk szimbólumaként, s általában is a magyar szabadságküzdelmek ikonikus jelképeként a Bocskai-korona eszmeisége sajátos módon „*átháramlik*” a „*hasonmásra*” is, hiszen mi, magyarok, itt a hazánkban jelen állás szerint talán soha nem tudjuk megcsodálni az eredeti koronát, így a felé irányuló tiszteletet és az általa jelképezett tartalmakat „*a hajdúnánási hiteles Bocskai-korona hasonmás*” révén tudjuk megélni. S nem csupán a hajdúság, hanem az egész magyarság büszke lehet erre az „*értékpótló értékre*”, mely történelmi innovációként mindenképp egy olyan eszmeiséget képviselő – jelenleg települési kincs –, mely komoly megyei és országos értéktári figyelemre érdemes. Mindezt értelműen támogatom mind a *Megyei Értéktárba* történő bekerülését, mind pedig a *Magyar Értéktár* felé irányuló szíves továbbajánlását.

Debrecen, 2015-01-20.

Tisztelettel:

Jantyik Zsolt

3. **A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:**

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Polgármesterétől

4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. sz.

☎ 52/382-176 ☎ 52/381-087 E-mail: szollath@hajdunanas.hu

Iktatószám: 64-8/2015

Nyilatkozat

Alulírott Szólláth Tibor Polgármester, Hajdúnánás képviselőjeként hozzájárulok a Hajdúnánás Városi Önkormányzat által elkészített és a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár felé – a **Bocskai István** Bécsben található koronája **egyetlen, hiteles, hajdúnánási másolata** - címen benyújtott pályázati anyaghoz mellékelt fényképek és filmek felhasználásához.

Hajdúnánás, 2015. január 14.

P.h.:

Szólláth Tibor
polgármester